

Levenslang wonen op maat

▶ Aanpasbaar bouwen vraagt mentaliteitswijziging, geen meerkost

Een woning bouw je doorgaans maar één keer in je leven. Wanneer je nadenkt over het concept van die woning, denk je vaak nauwelijks vooruit: wat met je oude dag? Wat met kinderen die eventueel op komst zijn? Wat als je zelf (tijdelijk) minder mobiel wordt? Niemand heeft een glazen bol en het is onmogelijk om met van alles en nog wat rekening te houden. Maar je kan je woning wel zo ontwerpen dat ze vrij eenvoudig aangepast kan worden aan veranderende behoeften. Aanpasbaar bouwen noemen we dat.

Een woning bouw of koop je maar eenmaal, maar onze behoeften in die woning veranderen meermaals. Vaak moeten we dan vaststellen dat onze woning niet voorzien is op die veranderingen. Met een aanpasbaar concept, kan je toekomstige veranderingen wel

eenvoudig opvangen. Zo'n aanpasbaar concept is ook niet noodzakelijk duurder dan een traditioneel.

ONTWERP FLEXIBEL

Een flexibel ontwerp begint al bij de keuze van je woning of

bouwgrond. Kies een terrein of woning dichtbij of in de dorps- of stadskern. Zo ben je verzekerd van een goede bereikbaarheid via het openbaar vervoer en woon je vaak op wandelafstand van belangrijke openbare functies – gemeentehuis, bibliotheek, ontmoetingscentrum, sporthal,... -, winkels en horeca.

Werk vervolgens naar een flexibel grondplan. Organiseer ruimtes zo dat ze later bijvoorbeeld samengevoegd kunnen worden of een nieuwe functie kunnen krijgen. Een bureau of berging kan een slaapkamer worden. Een berging naast een keuken kan vrij eenvoudig worden omgebouwd tot badkamer wanneer je hier tijdens de bouw al op vooruit denkt. Dit impliceert ook dat de nodige wachtleidingen voor die latere functie worden klaargelegd.

DENK 'OUT OF THE BOX'

Flexibel bouwen betekent voor een deel ook dat je moet durven afstappen van de gangbare woonconcepten en ideeën. Zorg ervoor dat alle belangrijke functies – keuken, badkamer, leefruimte en één slaapkamer – op één niveau liggen. Of ga nog een stap verder. Wanneer je later eventueel je ouders wilt opvangen, compartimenteer dan de woning. Zorg dat ieder compartiment – dit kan een verdieping zijn – een eigen ingang, badkamer en leefruimte heeft of kan krijgen.

Een ander voorbeeld. Je kan de kinderen een aparte zone in de woning geven met de nodige slaapkamers, een badkamer en een speelruimte die later flexibel heringericht kan worden. Wanneer de kinderen het huis uit zijn kan deze zone verhuurd worden of plaats

bieden voor ouders die intrekken. Stap ook af van het traditionele gebruik van materialen om de flexibiliteit te vergroten. Denk er bijvoorbeeld over om de welfsels of vloerplaten over de volledige breedte of lengte van de woning te laten lopen. Door die grote overspanning kunnen de interne muren later gemakkelijk worden weggenomen of verplaatst. Dit impliceert natuurlijk wel dat je voor een lichte muuropbouw in gipskarton of een lichte bouwblok kiest en dat er ook geen – of toch niet teveel – leidingen in deze wanden zitten.

OOG VOOR DETAILS

Niet alleen het plan en de structuur moeten grondig doordacht worden. Besteed ook aandacht aan de details. Zorg ervoor dat de deuren (90 cm) en gangen (120 cm) breed genoeg zijn zodat er

een rolstoel door kan. Zelfs bij een beenbreuk kan je tijdelijk in een rolstoel belanden én waar een rolstoel door kan, kan een kinderwagen ook eenvoudig binnen.

Laat ruimte voor een lift. Dit is niet noodzakelijk verloren ruimte. Plaats bijvoorbeeld een kleine berging op het gelijkvloers en de verdieping boven elkaar en maak een vloer in hout. Op die manier heb je al de nodige liftschacht.

Denk ook aan een flexibele technische installatie zodat het integreren van domotica, lichtsensoren, stopcontacten op een aangepaste hoogte, een videfoon,... later eenvoudig kan gebeuren.

Vermijd verder drempels en zorg voor voldoende ruimte bij de inkomdeur, in de badkamer aan de wastafel, aan het bed,... zodat je ook met een rolstoel vlot kan bewegen.

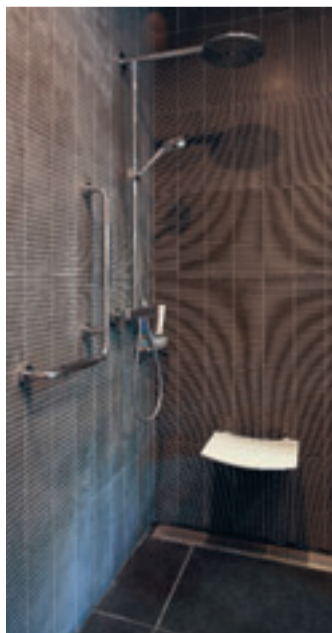
TIPS RUIMTE PER RUIMTE

INKOMZONE

- Vermijd trappen naar de voordeur, de tuin of het terras. Zo is de woning vlot toegankelijk
- Moet je toch met trappen werken, plaats dan een ruim bordes voor de deur
- Onderzoek ook of een hellend vlak niet haalbaar is. Hier is evenwel meer ruimte voor nodig dan voor een trap

BADKAMER EN TOILET

- Zorg voor een voldoende ruim toilet dat ook bruikbaar is voor personen met een mobiliteitsprobleem
- Denk aan veilig bruikbare sanitaire toestellen.

Bijvoorbeeld handgrepen naar de douche, een opklapbeugel aan het toilet,... Er is meer dan wat het oog wil alleen

- Zorg dat één toiletruimte indien nodig groter gemaakt kan worden
- Voorzie in de badkamer een mogelijkheid om te zitten. Dit vergemakkelijkt het aantrekken van sokken, een broek,... Niet alleen voor oudere mensen, maar ook wanneer je na een dagje sporten stramme spieren hebt.

KEUKEN

- Zorg voor een minimale werkruimte van 1,20 meter voor het werkblad
- Beperk de loopafstand tussen de verschillende werkvlakken (koken, voorbereiding, spoelen)
- Zorg voor voldoende passeerruimte (dit geldt voor alle ruimtes)

BINNENDEUREN

- Voorzie in voldoende brede binnendeuren
- Een vrije doorgang van minimaal 85 cm is aan te raden
- Vermijd draaideuren in hoeken van gangen en kamers, net als hinderend meubilair in de nabijheid van deuren
- Vermijd onnodige niveauperen tussen ruimtes

TECHNISCHE INSTALLATIE

- Plaats stopcontacten op een gemakkelijk bereikbare hoogte: best tussen 90 en 120 cm vanaf de vloer
- Zorg dat je gemakkelijk bij leidingen kan
- Voorzie de nodige wachtleidingen om later technieken te integreren die je het leven kunnen vergemakkelijken
- Voorzie de mogelijkheid om een videfoon te installeren.

AANPASBAAR WONEN IN DE PRAKTIJK

Dat je voor aangepast en veilig wonen niet moet inboeten aan esthetiek is al meermaals in de praktijk bewezen. Een mooi voorbeeld hiervan is een realisatie van Architectenbureau BAS in Berchem. Op vraag van twee jonggepensioneerden ontwierp het bureau een woning dicht bij het stadsleven. Op de kelderverdieping van een café en snackbar werden drie nieuwe niveaus opgetrokken. "Omdat de bestaande kelder te laag was om gebruiksvriendelijk te zijn, hebben we deze een halve meter moeten verhogen. Om dit hoogteverschil ten opzichte van de stoep op te vangen, hebben we een trap én helling naar de voordeur aangelegd," vertelt de assisterende ontwerper Louis Hagen. Het gelijkvloerse niveau wordt ingenomen door een carport, twee studio's voor gasten en een kleine tuin. Op de bovenliggende twee verdiepingen kregen de woonfuncties een plaats. In de eigenlijke woning werden al bouwkundige voorzieningen getroffen om de woning aan te passen voor een minder mobiel leven. "Zo hebben we al een liftschacht voorzien. De liftdeuropeningen zijn voorlopig dichtgemaakt met gipskarton en in het dak is een deksel voorzien waarlangs later de onderdelen voor de lift heel gemakkelijk naar binnen gebracht kunnen worden."

gebruik van te maken. "Om dezelfde reden werd de positie van de toestellen ook al aangepast en werden de deuropeningen met 90 cm voldoende ruim bemeten. Maar verder dan deze bouwkundige maatregelen zijn we niet gegaan in onze voorzieningen. We wilden niet zo pessimistisch zijn om ook al een in de hoogte verstelbaar keukenwerkblad of sanitaire toestellen te plaatsen. De specifieke aanpassingen kunnen nog gebeuren in functie van de handicap die zich zou stellen," aldus Louis Hagen. De leeftijd van zowel de bouwheren als de ontwerper waren in dit geval de concrete aanleiding om te opteren voor een aanpasbare woning. Louis Hagen: "Maar ook bij jonge bouwers stelt zich de noodzaak. Al te dikwijls veroorzaakt een ongeval (auto, ski, werk) de noodzaak te verhuizen. Toch verbaas ik me er telkens opnieuw over hoe weinig ze hier mee bezig zijn. Wanneer je enkele simulaties maakt van mogelijkheden die een bureau en berging op het gelijkvloers kunnen bieden als respectievelijk slaapkamer en badkamer, hebben ze echter wel oren naar het verhaal van aanpasbaar wonen."

OOK VOOR JONGE BOUWERS

Verder werd de oppervlakte van de sanitaire ruimtes voldoende ruim bemeten om er in de toekomst ook met een rolstoel

MEER INFO?

Dit is een project in samenwerking met de Vlaamse Overheid. Het kadert in de projectoproep van Minister Marino Keulen om de principes van levenslang wonen/meegroeiwonen aan te moedigen bij een breed publiek.

NAV:
de vlaamse architectenorganisatie

Met steun van de Vlaamse overheid

Bekijk dit weekend ook onze woontip rond levenslang wonen op uw regionale TV

Vraag een gratis tipsbrochure op info@wooneenlevenlang.be

Ontdek op www.wooneenlevenlang.be of in uw woning de principes van levenslang wonen toepast

Elke week maakt u er kans op een videofoonsysteem van NIKO

niko
Huisding van de toekomst

▶ VOLGENDE WEEK: WELK AANBOD BIJDT DE WOONMARKT VOOR ONZE DIVERSE SAMENLEVING?